ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра хореографії

Лекція №5

УКРАЇНСЬКА ПРОФЕСІЙНА МУЗИКА 19 ст.

лекція для студентів І курсу факультету фізичного виховання
спеціалізації хореографія з дисципліни
«Історія мистецтва (музики)»

Склала: викладач Зайдель Т.В.

«Затверджено»
на засіданні кафедри
хореографії
Протокол №_____ 2013 р.

Зав. каф., доцент, Кандидат педагогічних наук Сосіна В. Ю.

ЛЬВІВ 2013

План

1.Вступ.

2.Напрямки розвитку українського музичного мистецтва 19 ст.

3. Маєткова культура.

4. Значення творчості С. Гулака-Артемовського, П.Ніщинського, М. Аркаса у становленні музичної культури України XIX ст..

5.Музична освіта, музична критика.

6. Література.

Вступ

На рубежі XVIII—XIX століть у розвитку української культури склалася кризова, критична ситуація. Власне стояло питання про саме її існування. Тут можлива історична аналогія зі станом української культури у XVI столітті, коли значна частина найосвіченіших вищих феодальних шарів українського суспільства відмовилася від національної культури, православ'я, ополячилася. В тих умовах роль духовного лідера українського суспільства взяло на себе козацтво. Однак до кінця XVIII століття *козацька старшина* стала частиною російського дворянства і втратила колишню роль. У XIX столітті в Україні поступово складається новий соціальний шар суспільства — національна інтелігенція. Поява в її особі культурної еліти і збереження національних культурних традицій в народному середовищі зробили реальним ***українське культурне відродження.*** Реформа 1861 року відкрила шлях для утвердження й розвитку більш прогресивної форми суспільного устрою, була поштовхом ***для розвитку демократичної культури.*** Слід за українськими письменниками і поетами, професійні музиканти XIX ст. почали звертатися до народної тематики, ***обробляти народні пісні,*** які виконувалися талановитими аматорами у супроводі народних інструментів — кобзи, бандури, цимбал, скрипки, ліри та ін. На початку 19 століття в українській музиці ***з'являються перші симфонічні твори та камерно-інструментальні твори,*** серед їх авторів — І. М. Вітковський, А. І. Галенковський, Ілля та Олександр Лизогуби.

Діяльність аматорських і відкриття ***перших професійних театрів*** (Київ — 1803, Одеса — 1810), у яких ставилися музично-сценічні твори на національні сюжети, зіграли важливу роль у ***становленні української опери***, першою з яких вважається «Запорожець за Дунаєм» Гулака-Артемовського (1863). У Західній Україні в різних жанрах хорової та інструментальної (в тому числі симфонічної) музики працювали композитори М. М. Вербицький, І. І. Воробкевич, В.Г.Матюк.

Фундаментом для розвитку національної професійної музики стала різнобічна

діяльність М. В. Лисенка, який створив класичні зразки творів у різних жанрах (зокрема 9 опер, фортепіанна й інструментальна музика, хорова і вокальна музика, переважно на слова українських поетів, в тому числі Т.Шевченка). Він же став організатором музичної школи в Києві (1904; з 1918 — Музично-драматичний інститут ім.Лисенка).

Послідовниками творчих принципів Лисенка стали М. М. Аркас, Б. В. Підгорецький, М. М. Калачевський, В. І. Сокальський, П. І. Сениця, І. І. Рачинський, К. Г.Стеценко, Я. С. Степовий, М. Д. Леонтович, Д. В. Січинський, Я. О. Лопатинський, С. Ф. Людкевич, О. І. Нижанківський та інші композитори Широке поширення одержує ***хоровий рух,*** виникають хорові товариства «Торбан» (1870) і «Боян» (1891), хорова творчість визначних композиторів — Березовського, Веделя і Бортнянського, у Західній Україні в різних жанрах хорової та інструментальної (в тому числі симфонічної) музики працювали композитори М. М. Вербицький, І. І. Воробкевич, В. Г. Матюк; . ***,з'являється ряд опер*** (Березовський, Бортнянський), ***кілька симфоній*** (Бортнянський, невідомий автор початку XIX ст.), *камерно-інструментальна музика*. Відкриваються *вищі оперні театри* у Києві (1867) та Львові (1900), *Вищий музичний інститут у Львові*, *музичні школи* при Російському музичному товаристві у Києві (1868), Харкові (1883), Одесі (1897) та інших містах.

Музичне мистецтво на Україні 19 ст. розвивалося, насамперед, на багатій основі народної пісні. Різноманітні ***обробки українських народних пісень*** стають у цей час ***одним з основних жанрів.*** Інтерес до української тематики та фольклору проявили і композитори, що працювали за межами України. Особливо слід відмітити творчість Петра Чайковського, що походив з відомого українського козацького роду «Чайків». Українські мелодії використані композитором у ряді творів, зокрема у Другій симфонії та Концерті для фортепіано з оркестром № 1, ряд творів написано на українські сюжети, зокрема опери «Мазепа» і «Черевички». Українська тематика присутня також у творчості Ференца Ліста, що мандрував Україною в кінці 1840-х - це п'єси для фортепіано «Українська балада» і

«Думка», а також симфонічна поема «Мазепа». Українські коріння має також Ігор Стравінський, значна частина його ранніх творів була написана на Волині.

В першій половині XIX століття музична культура України розвивалась у непростих умовах. ***Основними концертними осередками були поміщицькі маєтки.*** Маєткова культура набула настільки значного розвитку, що продовжувала існування аж до середини XIX ст. і почала згасати лише зі скасуванням кріпацтва у 1861 р. Деякі великі власники земельних угідь мали ***свої симфонічні оркестри, оперні та балетні трупи.*** Артистичний склад формувався переважно з кріпаків. Нерідко для керівництва музичною справою поміщики запрошували відомих музикантів, композиторів з-за кордону.

Вельможне панство кохалося у музиці. Будучи музикантами-аматорами, вельможі утримували у своїх резиденціях хори, оркестри, оперні й балетні трупи. Музика виходила на перший план в мистецькому житті маєтків, ставала не лише модним атрибутом, а й підкреслювала вельможний статус господаря. Через деякий час серед ясновельможного панства почалися справжні змагання за кращий хор, оркестр, театральну або оперну трупу. Подібні розкоші вимагали значних коштів, тож не кожен пан міг собі дозволити виконання своїх забаганок. Звідси музичний побут в садибах обмежувався можливостями панського гаманця. Якщо утримання театральних і оперних труп вимагало значних витрат, то оркестрові "капели" були явищем буденним. Оркестрова музика лунала не лише в домашніх концертах, вона супроводжувала прогулянки панства в парках і під час обіду.

Про високий професіоналізм оркестрантів свідчить нотний репертуар бібліотеки родини Розумовських. Дослідник О. Путро відзначає, що "музична бібліотека, яку Кирило Григорович збирав багато років, стала найбагатшим нотним зібранням у всій Східній Європі " (представлені твори різних жанрів 225 композиторів).

Керівниками симфонічних оркестрів родини Розумовських були як вітчизняні так і зарубіжні диригенти та композитори. На замовлення для оркестрової капели писали також Дж. Сарті та Дж. Паїзієлло. Репертуар був

дуже різноманітний. Серед опер переважали твори зарубіжних композиторів, частіше італійських і французьких. Уявлення про репертуар великих маєткових музичних театрів дає нотне зібрання Розумовських (як згадувалося вище). В колекції значаться 58 оперних назв 54 примірники , понад 50 зразків , 58 томів. Музичний колектив О. Будлянського постійно грав під час київських Контрактів. З цим оркестром виступали відомі європейські віртуози Ромберг, брати Гугелі та Рисс, учень і друг Л. ван Бетховена. І. Ямпольський вважав оркестр О. Будлянського одним з кращих кріпацьких оркестрів першої половини XIX ст. не лише на теренах України, а й Росії . Відомі також оркестри і оперні театри Д. Трощинського, Д. Ширая, оркестри В. Капніста, родини Маркевичів, П. Рум'янцева-Задунайського, В.Кочубея, І. Безбородька, О. Лобанова-Ростовського. З кріпацьким оркестром А. Іллінського виступали оперні співаки з Росії, Італії, балетна трупа з Франції, оперна трупа з Німеччини. На талантах кріпаків сенатор неабияк заробляв: кріпацькі артисти виступали у київському театрі. Найбільшим успіхом у його резиденції "Новий Рим" користувалась опера В. А. Моцарта "Дон Жуан".

Оркестр Галаганів був одним з найкращих на той час в Україні. Не поступалася йому й оркестрова капела Г. Тарновського, відомого мецената, пристрасного шанувальника мистецтва. Вона існувала з середини 30-х рр. XIX ст. до 1898 р. В. Тарновський-молодший допомагав розповсюджувати шевченків "Кобзар" в Україні. Він також купив значну кількість пейзажів художника, а згодом уклав величезну колекцію малюнків, офортів, меморіальних речей та рукописів митця (усього 211 оригінальних пам'яток).

Найвідомішою особою в родині Тарновських був Григорій Степанович (1788-1853). Його маєток на Чернігівщині - Качанівка - це справжній осередок художньої культури в Україні першої половини XIX ст. Качанівку часто відвідували письменники М. Гоголь, О. Маркович, М. Вовчок, поет В.Забіла, російський композитор М. Глінка, художники І. Рєпін, В. Сєров, В. Штернберг, К. Маковський, В.Маковський. Гоголь тут читав свої нові твори, зокрема, комедію "Одруження". Глінка працював з кріпацьким оркестром, який вперше

"озвучив" два номери з опери "Руслан і Людмила" (Персидський хор та Марш Чорномора). У супроводі кріпацького оркестру композитор часто співав написану у Качанівці Баладу Фінна з цієї ж опери. В Качанівці Глінка познайомився з поетом В. Забілою, на вірші якого написав романси "Гуде вітер вельми в полі" та "Не щебечи, соловейку". На честь гостинного господаря композитор створив "Гімн хазяїну" на слова М. Маркевича.

Тарновські утримували також кріпацький театр, де ставилися п'єси як західноєвропейських, так і українських драматургів, зокрема, І. Котляревського ("Наталка Полтавка", "Москаль-чарівник") та Г. Квітки-Основ'яненка ("Сватання на Гончарівці").

Музичні колективи утримували також представники козацької старшини Булюбаші, Лизогуби, Галагани, Томари, Селецькі, Лукашевичі та інші. Так, родич М. Лисенка Петро Булюбаш ще на початку XIX ст. утримував ***духовий оркестр,*** який грав під час панських сніданків та обідів, а *також* ***на балах,*** де поміж витонченими європейськими танцями ***лунали "метелиця" і "журавель".***

Оркестрова музика в панських маєтках - це не тільки серйозні симфонічні твори, а й ***танцювальна музика***, яка лунала на чисельних балах та танцювальних вечорах. ***Улюбленими танцями панської верхівки були й українські народні танці - "метелиця", "голубець", "козачок", "горлиця", "журавель".*** *Названі українські танці виконувались і на петербурзьких балах у XIX ст.* Маєткові оркестри з початку XIX ст. були ще й джерелом прибутку. Кріпацькій оркестр Галаганів виступав з концертами на музичних ранках в Києві під час контрактових ярмарків, оркестр М. Куликівського - на відкритті театру в Одесі (1809), оркестр В. Попова - в концерті на відкритті Полтавської гімназії (1808). З появою міських театрів кріпацькі оркестри супроводжують вистави. Так, магнат А. Іллінський за винагороду здавав свій кріпацький оркестр в оренду театрам в Житомирі, Бердичеві, Кам'янець-Подільському, а оркестр прилуцького поміщика Раковича супроводжував постановки полтавського театру. Так само здобували кошти й інші поміщики. У Києві

кріпацькі оркестри виступали з кінця XVIII ст. У 1798 р. у Міському саду грав оркестр генерал-губернатора І. Гудовича. Цю традицію продовжили і наступні генерал-губернатори О. Тормасов та М. Милорадович, при яких завжди лунала оркестрова музика в саду, на балах і концертах. Виконавцями були все ті ж таки кріпаки. В Контрактах 1812 р. виступав симфонічний оркестр О.Будлянського, з яким грали відомі виконавці Б. Ромберг та Рисс. У період 1811-1817 рр. на сцені Київського театру виступали кріпаки Д. Ширая: оркестр, оперна і балетна трупи. На початку 20-х рр. XIX ст. на Контрактах грав оркестр Ганського, який 1823 р. гастролював у Німеччині.

Київські поміщики теж мали власні оркестри, зокрема, О.Головинський та П. Лукашевич. 40-50-ті роки - період розквіту оркестрової музики в Києві. Виступав оркестр П. Галагана, в репертуарі якого були всі симфонії Бетховена, та оркестр Лопухіна, відомий по всій Російській імперії. Після 1861 р. оркестр залишився в Києві, а з 1863 р. брав участь у концертах Київської філії РМТ, у виставах італійської опери. Саме на ґрунті цього оркестру був утворений симфонічний оркестр Київської російської опери.

Отже, ***особливе значення у розвитку української культури займали кріпацькі оркестри*** першої половини XIX ст. Вони відіграли значну роль у музичному побуті маєтків: супроводжували урочистості, бали, прогулянки, обіди вельможного панства; розповсюджували західноєвропейські музичні взірці (симфонічні твори відомих композиторів); популяризували перші симфонічні твори національного характеру. Саме кріпацькі оркестри "озвучили" першу симфонію на теми українських народних пісень - "Українську симфонію" C-dur Ернста Ванжури (1750-1802), клавір якої вийшов друком 1790 р. Ця симфонія набула популярності свого часу і виконувалась придворним оркестром у Петербурзі, а також маєтковими кріпацькими оркестрами в Україні, зокрема музикантами К. Розумовського у Глухові. У нотних зібраннях родини Розумовських і було знайдено клавір цього твору. Сьогодні симфонія відома у редакції та оркестровці М.Вериківського.

Інший значний твір українського симфонізму - Симфонія g-moll невідомого автора (1809), яка деякий час приписувалася херсонському магнату М. Овсянико-Куликовському (1787-1846). Він був власником кріпацького оркестру, який і виконав цю симфонію на відкритті Одеського театру.

Маєткова культура досягла вершини свого розвитку у першій половині XIX ст. її типовими рисами були: взаємозв'язок професійного мистецтва і народних музичних традицій; несамостійність і підлеглість творчості кріпаків-музикантів смакам їх володарів. Основними осередками розквіту музичного побуту в маєтках були Чернігівщина, Полтавщина, Харківщина, Київщина. Найрозвиненішим музичним побутом уславилися родини Розумовських, Тарновських, Трощинських, Галаганів. Ці ж родини проявили себе як знавці культури і мистецтв, фахівці-колекціонери та меценати. Вельможне панство зналося на розвитку європейського мистецтва, розуміло величезну роль музики в художньому житті Європи того часу і прагнуло створити в своєму маєтку модель Європи в мініатюрі.

Треба підкреслити значення маєткової культури і у закладенні підвалин ***національного музичного театру.*** Починаючи з інструментальної музики, формування симфонічних оркестрів, володарі-меломани переходили до створення оперних труп і виконання ними відомих творів західноєвропейських композиторів. Розвитку музичних смаків еліти слугувало мистецьке оточення, розуміння палацового ансамблю як єдиного цілісного художнього організму. Отже, ***маєтковий музичний побут набуває суттєвої ролі як підґрунтя формування оперного мистецтва в Україні*** *першої половини XIX ст.* Погіршення соціально-економічних умов та скасування кріпацтва 1861 р. призвели до занедбання маєткового музичного побуту і водночас сприяло демократизації мистецтва.

Музичні центри в панських маєтках відіграли певну історичну роль. Деякі оркестри продовжували своє існування і після скасування кріпацтва. Вони влилися в музичну культуру великих міст і збагатили її.

Найбільші міста України - Київ, Харків, Одеса, Полтава, Львів - мали свої

музичні традиції. У першій половині XIX століття їх культура розвивалась не так інтенсивно, як у наступні 60- 70-ті роки. Проте саме тут зароджувались і дали перші паростки демократичне мистецтво, література, наука. З відкриттям театрів, появою оперних труп, організацією концертного життя починається новий етап культурного розвитку.

У другій пол. XIX ст. почали діяти музичні товариства, зокрема Київське оперне товариство (з 1889). Концертну і музично-освітню діяльність проводило галицьке музичне товариство у Львові (з 1838), музичне товариство в Чернівцях, відділення Російського музичного товариства в Харкові (з 1871), Одесі (з 1884) та інших містах. У 1868 р. у Києві відкрито музичне училище (тепер Київське музичне училище ім. Р.Глієра), ***у 1880 р. у Львові створено першу в Україні консерваторію.*** Першими українськими композиторами-професіоналами у Львові в сер. XIX ст. стали М Вербицький та І.Лаврівський

Велике значення для дальшого розвитку музичного мистецтва мала нова українська література, засновником якої став Іван Котляревський. Його "Наталка Полтавка" і "Москаль-чарівник", як і твори Г. Квітки-Основ'яненка, Є. Гребінки та інших, зробили великі культурні зрушення. Ці п'єси були написані мовою, близькою й зрозумілою для народу. Вони розповідали про долю простих людей. Це були *перші паростки нової демократичної культури.* Дуже важливо відзначити, що ці твори включали у себе значну кількість пісень**:** п'єси ставились з музикою. Котляревський узагальнив багатовікову музично-театральну традицію і створив високохудожні, класичні твори. Композитори охоче обробляли музику до згаданих п'єс. Особливо цінною є обробка пісень з "Наталки Полтавки", зроблена композитором А. Барсидським. Пізніше "Наталка Полтавка" з музикою Лисенка, який у кінці століття - 1883 році - написав увертюру, антракти, створив супровід для пісень, стала класичним твором.

В українській музиці становлення музичної культури пов'язане, насамперед, з іменами ***С. Гулака-Артемовського, П.Ніщинського, М. Аркаса.*** В музиці цих композиторів б'є джерело народного життя, але в силу цілого ряду

об'єктивних причин, професійні якості їх творчості ще не піднялися на рівень європейської культури. Більшість з композиторів того часу, не маючи відповідної професійної підготовки, залишалися на аматорському рівні. ***їх музична мова спиралася передовсім на мелодику побутового романсу, інтонації народної пісні, традиції побутової комічної опери.*** Як вірно відзначив відомий дослідник Зиновій Лисько, "усе, крім мелодики, для їх творчості було справою другорядною". Водночас, в українській музиці пробиваються паростки професійної творчості, виникають такі жанри, як ***опера.***

Визначною постаттю цього періоду є ***Семен Степанович Гулак-Артемовський*** (1813—1873). Прекрасний голос і музичний талант визначили його майбутнє. Видатний російський композитор Михайло Глінка, набираючи в Україні співаків для Придворної капели, взяв його з собою до Петербурга. Пізніше Гулак-Артемовський за допомогою Глінки виїхав в Італію, де вже через два роки успішно дебютував у Флорентійській опері. Але не тільки слава співака й актора визначили його роль в українській культурі. Уже в перший пореформений рік славетний співак завершив створення ***першої української опери "Запорожець за Дунаєм",*** яка стала міцним підґрунтям національного оперного мистецтва, фактично він започаткував один з провідних жанрів в українській музиці - ***жанр побутової опери. Вперше на великій оперній сцені прозвучали народні пісні й національні характери. Вперше оспівана патріотична тема і відтворений сюжет з історії України*** - побут Запорізької Січі, козаків, які перебували під владою турецького султану. Композитор змалював їх у романтичних традиціях, тому сюжет і образи нагадують красиву і, водночас, веселу мелодраму. Звичайно ж, перебуваючи в серці оперного мистецтва - у Флоренції, Гулак-Артемовський відчув на собі його помітні впливи, зокрема музичних комедій Моцарта, опери-серіа та опери з діалогами, де ліричні й буфонні образи є провідними. Це свідчило, що українська музика, яка спиралася на певні професійні досягнення європейської культури, ставала на шлях формування національної композиторської школи. Довге сценічне життя цьому творові забезпечили демократичний характер

сюжету, мелодійність музики, що увібрала барви українського пісенного мелосу, колоритність образів, соковитий народний гумор. Композиторові належать також відомі пісні "Стоїть явір над водою" і "Спать мені не хочеться"

У галузі оперної музики та музики до драматичних п'єс відомим сучасником Гулака-Артемовського був ***Петро Ніщинський***(1832—1896)**.** Насамперед, він - автор музики до Шевченкового "Назара Стодоля". Перлиною української класики стала виразна музична картина з народного життя - "Вечорниці"(дивертисмент (частина) "Назара Стодолі"). "Вечорниці" складаються з низки вокальних номерів у супроводі невеликого оркестру. ***Майже вся музика побудована на матеріалі народних пісень і танців.*** Центральним номером "Вечорниць" є хор "Закувала та сива зозуля" - один з найкращих чоловічих хорів в українській музиці, у якому відображені страждання козаків у турецькій неволі, їхнє непереборне прагнення до визволення. У музичній спадщині композитора є також обробки народних пісень: "Про козака Софрона", "Про Байду", романси "Порада", "У діброві чорна галка". Як і більшість композиторів того часу, Ц. Ніщинський не займався композиторською діяльністю як професіонал. Переважно його творчість не виходила за межі домашнього музикування. Основною ж діяльністю П.Ніщинського було викладання грецької, мови в гімназіях та перекладницька робота. Як знавцю класичної літератури йому належать перші українські переклади "Одісеї", "Іліади" Гомера та "Антігони" Софокла.

В історії української музики другої половини XIX ст. певну роль відіграв ще один композитор-аматор ***Микола Аркас*** (1853-1909). Як і Ц. Ніщинський, М. Аркас не отримав спеціальної фахової композиторської підготовки. Коло його діяльності було надзвичайно різноманітним. Досить сказати, що він є автором популярної "Історії України". Але вроджена музикальність і творчий талант зумовили появу його музичних творів. В історії музики М. Аркас відомий як автор опери "Катерина", написаної за однойменною поемою Т. Шевченка. Це - перша в українській музиці опера на шевченківський текст. Рівень музичної підготовки не міг забезпечити створення повноцінного

музично-сценічного твору. М. Аркасу допомагали професійні музиканти, які оркестрували оперу для малого складу оркестру. Але виразність пісенної мелодики, теплота й ліричність почуттів, щирість вислову зробили твір дуже популярним. "Катерина" була поставлена в Москві (1899) українською трупою Кропивницького і мала певний розголос.

Як оперний та музично театральний доробок, ***українська інструментальна музика XIX ст.*** теж несе риси аматорської творчості. Яскравими зразками щодо цього можуть бути фортепіанні п'єси і романси композитора, піаніста і педагога М. Завадського - вчителя музики В. Заремби та збирача народної пісні А. ***Коципінського.*** Фортепіанні п'єси ***М. Завадського та В. Заремби - це невеликі обробки українських пісень і танців***, аранжованих для домашнього музикування. Вони розраховані на коло музикантів-аматорів. Найбільш приваблива їх сторона - пісенний мелодизм, опора на фольклорні інтонації та жанрові основи народної музики. У більшості своїй це були козаки, гопаки, ча-барашки, шумки або ліричні романси та пісні. Ця музика, яка пропагувала народну музику, була вельми популярною серед широких кіл. ***Із пісенної спадщини В. Заремби і досі широко побутують його пісні "Дивлюсь я на небо" (на вірші М. Петренка) і "Така її доля" (на вірші Т. Шевченка).*** У Західній Україні в різних жанрах хорової та інструментальної (в тому числі симфонічної) музики працювали композитори М. М.Вербицький, І. І. Воробкевич. Високим рівнем розвитку відзначалася також і музично-пісенна творчість. Широко побутували народні пісні календарного циклу, колядки, веснянки, гаївки, колискові, весільні та ін. Із середовища народу виростали талановиті співці-кобзарі, лірники (Андрій Шут, Остап Вересай).

Отже, для розвитку української музичної культури XIX сторіччя виняткового значення має опора на народну музику і демократичне спрямування. Фольклорні засади слугували формуванню навіть таких професійних жанрів, як опера, інструментальна п'єса. Українська музична культура поширювалася завдяки концертно-виконавській діяльності М.В. Лисенка та створених ним хорових колективів, що гастролювали в Україні. XIX

століття в історії музики визначається виходом на світову арену багатьох національних шкіл, що пов'язано з ростом національної свідомості європейських народів, що знаходились під владою імперій. Великим надбанням українського мистецтва стало формування самобутньої ***української національної композиторської школи*** (слід за польською та російською).

Осередками розвитку музичної культури були духовні навчальні заклади, гімназії, приватні пансіони, університети, у яких багато уваги приділяли вивченню нотної грамоти і теорії музики. У багатьох містах і селах існували хори, оркестри грали в міських парках і театрах. Активізувалося музичне життя в Галичині. У Львові виступали польський композитор і диригент Ю.Ельснер, піаніст і композитор Я.Медерич-Галлюс, відомий скрипаль і композитор К.Ліпінський. Значний слід у музичному житті міста залишив син В.А.Моцарта Франц-Ксавер Моцарт, який створив тут Музичне товариство (1826 р.). 1838 р. у Львові було організовано Товариство сприяння музиці.

Музична критика — галузь музикознавства, що займається аналізом і оцінкою явищ музичної практики минулого і сучасності з певних естетичних позицій, виступаючи посередником між автором, виконавцем і слухачем. У широкому сенсі елементи музичної критики можуть міститися в будь-якому розгорнутому професійному висловлюванні, і аж до XVIII століття музична критика являла собою інтегральну частину ***спеціалізованих трактатів про музику і загальніших гуманітарно-філософських праць.*** З появою періодичної преси поступово виникла музична критика у вужчому сенсі слова, яка позиціонує себе як експертна оцінка музичних творів, адресована більш-менш широкому колу їх слухачів.

У розвитку як музичної критики, так ***і музичної журналістики*** (орієнтованої більшою мірою на виклад фактів, ніж на відстоювання певних естетичних концепцій) зіграла велику роль становлення в XIX столітті ***спеціалізованих періодичних видань*** широкої читацької орієнтації - перш за все, першої «Загальної музичної газети», що відкрилася 1798 року. У той же час

протягом усього XIX століття розвивалася і критика в музичних розділах видань загального профілю. Як джерело заробітку, але також і як платформу для висловлення своєї точки зору, можливість публікації статей про музику в газетах і журналах загального профілю використовували багато великих музикантів, наприклад, Роберт Шуман та Гектор Берліоз.

Література:

1. Васюта О. П. Музичне життя Чернігівщини XVIII - XIX ст. (Історико-культурологічне дослідження) /О.П. Васюта ; ред. О. В. Коваленко. - Чернігів : РВК "Деснянська правда", 1997. - 212 с.
2. Ернст Ф. Кріпацькі капели на Україні / Ф. Ернст // Музика. - 1924. - № 4-6. - С.48-49.
3. Івченко Л. В. Нотна колекція О. К. Розумовського як об'єкт музичного джерелознавства: дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознавства : спеціальність 17.00.03 / Людмила Василівна Івченко. - К., 2000. - 202 с.
4. Путро О. І. Гетьман Кирило Розумовський та його доба (з історії українського державотворення XVIII ст.) : монографія у 2-х частинах. - К. : ДАКККіМ, 2008. - ЧІ. - С. 198.
5. Шеффер Т. В. Музика в побуті / Т. В. Шеффер // Історія української музики : в 6 т. Т. 1: Від найдавніших часів до середини XIX ст. / Редкол. тому: М. М. Гордійчук (відп. ред.) та ін. - К. : Наукова думка, 1989. - С.329-343.
6. Щербаківський Д. Оркестри, хори і капели в Україні за панщини / Д. Щербаківський // Музика. - 1924. - № 7-9. - С.141-155.